

2000



COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

**European Charter
for Regional
or Minority Languages**

**Charte européenne
des langues régionales
ou minoritaires**

Strasbourg, 5.11.92

**SAMI VERSION
UNOFFICIAL TRANSLATION**

EUROHPÁ VUODDORIRJI
GUOVLO- DAHJE UNNITLOGU GIELAID
VARÁS

LÁIDEHUS

Dat Eurohpárádi lahttostahtat, mat leat vuol-
láičállán dán vuoddogirjji, ja mat

oaivvildit, ahte Eurohpárádi ulbmil lea oazžut
áigái stuorit oktiigullevašvuoda lahtuidis gaskii.
earenoamážit mii guoská daid ideálaid ja
vuoddojurdagiid dorvvasteapmái ja ollašuhthimii,
mat leat sin oktasaš árbi:

oaivvildit, ahte daid historjjálaš guovlo- dahje
unnitlogugielaid suodjaleapmi, main muhtimat
sáhttet lahkoni loahpalaš jávkama, buktá iežas
oasi Eurohpá kultuvrralaš riggodaga ja árbevieruid
doalaheapmái ja ovddideapmái:

oaivvildit, ahte vuoigatvuohta geavahit guovlo-
dahje unnitlogugielá priváhta ja almmolaš eallim-
is lea rihkkumeahtun ja dat čuovvu Ovtastuv-
van Našuvnnaid siviila ja politihkalaš
vuoigatvuodaid soahpamuša vuoddojurdagiid ja
guorrasa dan vuignii mii lea Eurohpárádi
olmmošvuoigatvuodaid ja vuodduomusvuodaid
soahpamušas:

váldet vuhtii dan mii lea bargojuvvon EDO-
čoahkkimis ja earenoamážit Heisset Loahppajur-
dagiid jagis 1975 ja Gávpehámman Dokumeantta
jagis 1990:

deattuhit kulturgárggiidusa ja mánggagielat-
vuoda árvvu ja oaivvildit, ahte guovlo- ja unnitlo-
gugielaid suodjaleapmi ja arvosmahttin ii galgga
hehttet virggálaš gielaid iige dárbbu daid oahppat:

oidnet, ahte guovlo- ja unnitlogugielaid suodja-
leapmi ja ovddideapmi iešgudeh riikkas ja Eu-
rohpá guovlluin leat deatalaš lasáhussan dakkár
Eurohpái, man vuodduin lea demokratiija ja
kultuvrralaš mánggalágášvuohta nátionála ieš-
ráddema ja rájiid guoskameahttunvuoda rámaid
siste:

váldet vára Eurohpá stáhtaid sierra guovlluid
earenomáš diliin ja historjjálaš árbevieruin,
leat soahpan čuovvovačča:

VUOSTTAŠ OASSI
DÁBÁLAŠ MEARRÁDUSAT

Artihkkal 1

Meroštallamat

Dán vuoddogirjji ulbmiliid varás:

a. doaba "guovlo- dahje unnitlogugielá" dárk-
kuha gielaid

i. maid árbevirolaččat geavahit riikka dihto
guovllus dán riikka vuložat, mat ráhkadit
joavkku logu dáfus unnit joavkku go stáhta
eará veagadat, ja

ii. mat leat earalágánat go dan riikka virggálaš
giella dahje gielat:

dat ii váldde vuhtii riikka virggálaš gielá(id)
suopmaniid iige sisafárrejedjiid gielaid:

b. "territoria, gos guovlo- dahje unnitlogugielá
geavahuvvo" dárkkuha dan geografálaš guovllu,
gos namuhuvvon giella lea dan sturrosáš olm-
mošjoavkku ovdanbuktingaskoapmin, ahte dat
dahká vuoiggalážžan sierralágáš suodjalan- ja
ovddidandoaimbajuid ollašuhthima:

c. "ii-territoriála giella" dárkkuha giella, man
riikka vuložat geavahit ja mii spiehkasa riikka
eará vuložiid gielas dahje gielain, muhto man ii
sáhte identifiseret riikka earenoamáš osiin vaikko
dat árbevirolaččat geavahuvvoge riikka rájiid sis-
te.

Artihkal 2

Geatnegasvuodat

1. Iešguhtege oassebealli lea geatnegas geavahit
dán vuoddogirjji nuppi oasi mearrádušaid buot
guovlo- dahje unnitlogugielaid guovdu, mat hub-
mojuvvojit dan rájiid siste, ja váldit vuodduin
vuosttaš artihkkaia meroštallamiid.

2. Iešgudege giella guovdu, mii spesifiserejuvvo
ratifikašuvnna, dovddasteami dahje dohkkehea-
mi oktavuodas goalmát artihkkaia mielde,
iešguhtege oassebealli lea geatnegas geavahit un-
nimustá goibmalogivihitta paragrafa dahje vuolle-
paragrafa, mat lea válljejuvvon dán vuoddogirjji

goalmmat oasis, ja daidda galget gullat unnimustá golbma, mat leat válljejuvvon gávccát ja guokte-nuppelogát artihkkalis goappásge sierra, ja okta ovccát, logát, oktanuppelogát ja golbmanuppelogát artihkkalis iešgudesge.

Artihkal 3

Geavtlaš mearrádusat

1. Iešguhtege soahpamušoassebealli galgá iežas ratifiseren-, dovddastan- dahje dohkkehanáššegirjjiis namuhit sierra juohke guovlo- dahje unnitlogugiela, dahje virggálaš giela mii lea unnit geavahas dan rájiid siste, masa nuppi artihkkala nuppi paragrafa mielde válljejuvvon paragrafat galget gustot.

2. Mii beare oassebeliid sáhtá goas beare mannil aimmuhit váldočállái, ahte dat dovddasta daid geatnegasvuodaid, mat čuvvot dan vuoddogirjji mearrádusain man beare eará paragrafas, mii ii leat vuos namuhuvvon sierra ratifiseren-, dovddastan- dahje dohkkehanáššegirjjiis, dahje ahte dat áigu geavahit dán artihkkala vuosttaš paragrafa eará guovlo- dahje unnitlogugielaid guovdu, dahje eará virggálaš gielaid guovdu, maid geavaheapmi dan rájiid siste lea unnit.

3. Geatnegasvuodat, maidda ovddit paragrafas čujuhuvvo, galget oidnojuvot ratifikašuvvna, dovddasteami dahje dohkkeheami deatalaš oassin ja dat galget leat ovttá láhkái fámus almmuhan-beaivvi rájes.

Artihkal 4

Dála suodjalanormegat

1. Mihkkege dán vuoddogirjjiis ii galgga dulkojuvot nu ahte dat ráddje dahje duolbmá ovttagé dain vuogitvuodain, maid Eurohpá olmmošvuogitvuodaid soahpamuš dáhkida.

2. Dán vuoddogirjji mearrádusat eai galgga váikkuhit dakkár oiddoleabbo mearrádusaide, mat gusket guovlo- dahje unnitlogugielaid árvo-dássái, dahje dan unnitloguálbmogiid lahtuid várás ráhkaduvvon juridihkalaš ortnegii, mii leažžá fámus oassebealleriikkas dahje mii gullá áššáiguoskevaš guovtti- dahje mánggaidgaskasaš šiehtadusaide.

Artihkal 5

Dála geatnegasvuodut

Mihkkege dán vuoddogirjjiis ii galgga dulkojuvot dan láhkái, ahte dat dárkkuha vuogitvuoda

váldit oasis mange doibmii dahje ollašuttit mange doaimma, mii lea ruossalassii Ovtastuvvan Našuvnnaid vuoddogirjji ulbmiliiguin dahje eará geatnegasvuodaiguin, maid riikkaidgaskasaš láhka mearrida, daid gaskkas riikkaid iešmearri-deapmi ja rájiid guoskameahtunvuota.

Artihkal 6

Diediheapmi

Oassebealit leat geatnegasat fuolahit das, ahte áššáigulleaš eiseválddit, organisašuvvnnat ja olbmot ožžot dieđu daid vuogitvuodaid ja geatnegasvuodaid birra, maid dat vuoddogirji ása-ha.

NUBBI OASSI

ULBMILAT JA VUODDOJURDAGAT, MAID NUPPI ARTIHKKALA VUOSTTAŠ PARAGRAFA VIKKAHA

Artihkal 7

Ulbmilat ja vuoddojurdagat

1. Guovlo- dahje unnitlogugielaid guovdu, dain guovlluin gos dákkár gielat geavahuvvojit ja iešgudege giela diliid mielde, oassebealit galget vuodduid iežaset politihka, láhkaaddima ja geavada čuovvovaš ulbmiliidda ja vuoddojurda-giidda:

a. guovlo- dahje unnitlogugielaid dovddasteapmi kultuvrralaš riggodaga čájáhussan

b. iešgudege guovlo- ja unnitlogugiela geografalaš orohaga gudnejahttin dorvvastan várás dan, ahte dála dahje odđa hálddahušlaš juogut eai hehte namuhuvvon guovlo- dahje unnitlogugielaid ovddideami;

c. dárbu guovlo- dahje unnitlogugielaid mearredidolaš ovddidandoaimmaide daid suodjalan várás;

d. guovlo- dahje unnitlogugielaid njálmmálaš ja čálalaš geavaheami álkidahttin ja/dahje arvvosmahttin ovttaskas olbmuid ja virggálaš doaimmain;

e. čatnosiid doaiaheapmi ja gárgen, dán vuoddogirjjiis dárkkuhuvvon surggiin, riikka daid joavkkuid, mat geavahit guovlo- dahje unnitlogugiela, ja daid joavkkuid gaskkas, mat geavahit giela seamma dahje sulastahti hámis, ja maiddái kultuvrralaš oktavuodaid ásaheapmi riikka nuppiiguin joavkkuiguin, mat geavahit eará gielaid:

f. áššáigullelaš hámiiid ja gaskomiid ásaheapmi guovlo- dahje unnitlogugielaid oahpaheami ja lohkamiid várás buot heivvolaš dásiin:

g. vejolašvuodaid ásaheapmi guovlo- dahje unnitlogugielaid oahpahallamii daidda, geat orrot dákkár giela geavahanguovllus muhto eai huma dan, juos sii háliidit dan oahpahallat:

h. guovlo- dahje unnitlogugielaid lohkamiid ja dutkama ovddideapmi universiteahtain ja vástideaddji ásaheamin:

i. riikkaidgaskasaš lonohallama áššáigullelaš hámiiid ovddideapmi, dán vuoddogirjji dárkkuhan surggiin, guovlo- dahje unnitlogugielaid várás, mat geavahuvvojit seamma dahje sulastahtti hámis guovtti dahje eanet riikkain:

2. Oassebealit leat geatnegasat sihkkut, juos eai juo leačča dan dahkan, juohke dakkár vuogtmeahtun erohusa, eretčuoldima, ráddjehusa dahje ovdasaji guovlo- dahje unnitlogugielaid geavaheami oktavuodas, mas lea ulbmilin headušt dahje dorvvohuhttit guovlo- dahje unnitlogugielaid seailuma ja dahje gárggiideami. Dakkár earenoamáš doaibmabijuid ollašuttin guovlo- dahje unnitlogugielaid ávkin, maid áigumuššan lea ovddidit dáseárvvu dáid gielaide geavaheddjiid ja eará álbmoga gaskkas dahje mat váldet vuhtii daid gielaide earenoamáš diliid, eai adnojuvvo váldogielolbmuid olggusteapmin.

3. Oassebealit leat geatnegasat ovddidit heivvolaš doaibmabijuiin riikka buot giellajoavkkuid gaskavuoda ipmárdusa ja earenoamážit oáččuhit riikkaideaset oahpahusa ja skuvlema ulbmiliidda gudnejahttima, ipmirdeami ja utnolašvuoda guovlo- dahje unnitlogugielaid guovdu, ja arvosmahttit diehtjuohkingaskomiid viggat seamma ulbmiliid.

4. Go oassebealit mearridit iežaset politihka guovlo- dahje unnitlogugielaid guovdu, dat galget váldit vuhtii daid joavkkuid ovdanbuktin dárbbuid ja doaivagiid, mat geavahit dáid gielaide. Dat ávžžuhuvvojit vuodduid, juos lea dárbbu, orgánaid, maid ulbmilin lea rávvat eiseváldiid buot áššiin, mat gusket guovlo- dahje unnitlogugielaid.

5. Oassebealit leat geatnegasat geavahit, áššáigullelaš heivehusaiguin, paragrafain 1—4 logahallojuvvon vuoddojurdagiid dakkár gielaide guovdu, main ii leat iežas orohat. Dáid gielaide guovdu galgá goittotge daid doaibmabijuid luonddu ja viidodaga, mat ollašuttet vuoddogirjji, mearridit soddjilit vuhtii válddedettiin daid joavkkuid dárbbuid ja doaivagiid, mat geavahit das namuhuvvon gielaide, ja gudnejahtedettiin sin árbevieruid ja iešvuodalági.

GOALMMÁT OASSI

DAKKÁR DOAIBMABIJUT OVDDIDAN VÁRÁS GUOVLO- JA UNNITLOGUGIELAID ALMMOLAŠ EALLIMIS, MAT ČUVVOT NUPPI ARTIHKKALA NUPPI PARAGRAFAS DOVDDASTUVVON GEATNEGASVUODAIN

Artihkal 8

Koulutus

1. Skuvlema hárrái dan guovllus gos dakkár gielat geavahuvvojit, juohke giela iežas dili mielde ja duolmmakeahtta riikka virggalaš giela(id) oahpaheami, oassebealit leat geatnegasat

a. i. oáččuhit ovdaskuvlaoahpahusa áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaid: dahje

ii. oáččuhit mávssolaš oasi ovdaskuvlaoahpahusas áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaid: dahje

iii. ollašuttit nuppi dain doaibmabijuiin, mat leat namuhuvvon ovdalis čuoggáin (i) ja (ii), goittotge daidda ohppiide, geaid bearrašat nu sihtet ja geat leat doarvái mánggas: dahje

iv. juos eiseváldiin ii leat alddiineaset ovdasvástádus ovdaskuvlaoahpahusas, oidit dahje arvosmahttit daid doaibmabijuid ollašuttima, mat leat namuhuvvon ovdalis čuoggáin (i)—(iii):

b. i. oáččuhit vuoddoskuvlaoahpahusa áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaid: dahje

ii. oáččuhit mávssolaš oasi vuoddoskuvlaoahpahusas áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaid: dahje

iii. fuolahit, ahte áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaid oahpahus lea earutkeahtes oassi vuoddoskuvlaoahpahusas: dahje

iv. ollašuttit ovttá dain doaibmabijuiin, mat leat namuhuvvon ovdalis čuoggáin (i)—(iii), goittotge daidda ohppiide, geaid bearrašat nu sihtet ja geat leat doarvái mánggas:

c. i. oáččuhit joatkkaskuvlaoahpahusa áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaid: dahje

ii. oáččuhit mávssolaš oasi joatkkaskuvlaoahpahusas áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaid: dahje

iii. fuolahit, ahte áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaid oahpahus lea earutkeahtes oassi joatkkaskuvlaoahpahusas: dahje

- iv. ollašuhittit ovtta dain doaibmabijuin, mat leat namuhuvvon ovdalis čuoggain (i)—(iii), goittotge daidda ohppiide, geat dahje, go nu heive, geaid bearrašat nu sihtet ja geat leat doarvái mánggas:
- d. i. oaččuhit teknihkalaš ja fidnomáhttáhusa áššáiguillevaš guovlo- dahje unnitlogugielaide: dahje
- ii. oaččuhit mávssolaš oasi teknihkalaš ja fidnomáhttáhusas áššáiguillevaš guovlo- dahje unnitlogugielaide: dahje
- iii. fuolahit, ahte áššáiguillevaš guovlo- dahje unnitlogugielaid oahpahas lea earutkeahtes oassi teknihkalaš ja fidnomáhttáhusas: dahje
- iv. ollašuhittit ovtta dain doaibmabijuin, mat leat namuhuvvon ovdalis čuoggain (i)—(iii), goittotge daidda ohppiide, geat dahje, go nu heive, geaid bearrašat nu sihtet ja geat leat doarvái mánggas:
- e. i. oaččuhit universitehta- ja eará alit oahpahas guovlo- dahje unnitlogugielaide: dahje
- ii. fuolahit, ahte lea vejolaš lohkat dáid gielaid universitehta ja alit oahpahas oahppoávnnsin: dahje
- iii. juos dan rolla dihte, mii stáhtas lea alit oahpahas lágádusaid ektui, vuolleparagrafaid (i) ja (ii) ii sáhte geavahit, arvvosmahttit ja/dahje suovvat, ahte fuolahuvvo universitehta- ja alit oahpahas guovlo- dahje unnitlogugielaide dahje vejolašvuodain lohkat dáid gielaid universitehta dahje alit oahpahas oahppoávnnsin:
- f. i. fuolahit rávesolbmuid- ja joatkašuvvi skuvlema kurssain, mat eanaš dahje ollásit dollojuvvojit guovlo- dahje unnitlogugielaide: dahje
- ii. fállat dakkár gielaid rávesolbmuid- ja joatkašuvvi skuvlema oahppoávnnsin: dahje
- iii. juos eiseválddiin ii leat alddiineaset ovdasvástadus rávesolbmuidskuvlemis, oidit ja/dahje arvvosmahttit dakkár gielaid fállama rávesolbmuid- ja joatkašuvvi skuvlema oahppoávnnsin:
- g. lágídit ortnegiid, mat sihkarastet dan historjjá ja kultuvrra oahpaheami, man guovlo- dahje unnitlogugielat speadjalastet:
- h. fuolahit daid oahpaheddjiid vuoddo- ja joatkašuvlemis, mat dárbbášuvvojit ollašuhittit paragrafain (a)—(g) daid, maid oassebealli dohkkeha:
- i. cegget gozihanorgána dahje orgánaid, maid ovdasvástadussan lea gozihit álggahuvvon doaibmabijuid ja dan ovdáneami, man guovlo- ja unnitlogugielaid oahpahas ásaheapmi dahje gárgen

buktá, ja ráhkadit bohtosiin almmus áigodatdiedáhusaid.

2. Oahpahas dáfus ja eará go daid guvlui hárrái, gos guovlo- dahje unnitlogugielat árbevirolaččat geavahuvvojit, oassebealit leat geatnegasat, juos guovlo- dahje unnitlogugielat oibmuid lohku vuoigadahtta dan, suovvat, arvvosmahttit dahje dikšut guovlo- dahje unnitlogugielaid ja -gielat oahpahas skuvlema buot heivvolaš dásiin.

Artihkal 9

Riekteiseválddit

1. Oassebealit leat geatnegasat, daid riektebiriid hárrái, gos guovlo- dahje unnitlogugielat ássiid lohku vuoigadahtta vuolleis namuhuvvon doaibmabijuid, iešgudege dakkár giela diliid mieide ja dainna eavttuin, ahte dán paragrafa addin vejolašvuodaid geavaheapmi ii duopmára oainnu mielde hehte áššálaš riektedikšuma:

a. ránggástanáššiin:

- i. fuolahit das, ahte duopmostuolut, go okta oassebealli dan bivdá, doaimmahit riektegeavvama guovlo- dahje unnitlogugielaide: ja/dahje
- ii. dáhkidit áššáskuhttomii vuoigatvuoda geavahit iežas guovlo- dahje unnitlogugielaid: ja/dahje
- iii. fuolahit das, ahte bivdagat ja duodaštusat, lehkoset dal čálalaččat dahje njálmma-laččat, eai galgga dakkor duššin beare dainna go dat leat ovdanbuktojuvvon guovlo- dahje unnitlogugillii: ja/dahje
- iv. bivddedettiin doaimmahit riektegeavvanaanášsegirjjiid áššáiguillevaš guovlo- dahje unnitlogugillii, juos lea dárbu, dulkkaid ja jorgalusaid bokte nu ahte das eai gárta liigegolut oasálaččaide:

b. siviilaáššiin:

- i. fuolahit das, ahte duopmostuolut, go okta oassebealli dan bivdá, doaimmahit riektegeavvama guovlo- dahje unnitlogugielaide: ja/dahje
- ii. suovvat, go áššeasálaš galgá persovnnalaččat loaiddastit duopmostuolu ovdii, ahte son sáhtta geavahit guovlo- dahje unnitlogugielas almmá liigegoluid haga: ja/dahje
- iii. suovvat geavahit guovlo- dahje unnitlogugielat áššegirjjiid ja duodaštusaid: juos lea dárbu, dulkkaid ja jorgalusaid bokte:

c. riektegeavvamiin, mat gusket hálddahušássiid:

- i. fuolahit das, ahte duopmostuolut, go okta oassebealli dan bivdá, doaimmahit riekte-

geavvama guovlo- dahje unnitlogugielaide:
ja/dahje

ii. suovvat, go áššeoasálaš galgá persovnnalaččat loaiddastit duopmostuolu ovdii, ahte son sáhtta geavahit guovlo- dahje unnitlogugielas almmá liigegoluid haga: ja/dahje

iii. suovvat geavahit guovlo- dahje unnitlogugielat áššegirjiid ja duodaštusaid: juos lea dárbu, dulkkaid ja jorgalusaid bokte:

d. álggahit doaimmaid, mat dáhkidit, ahte áššeoasálaččaide eai gárta liigegolut bajabeale paragrafaid (b) ja (c) vuolleparagrafaid (i) ja (iii) ollašuttimis eaige dulkkaid ja jorgalusaid dárbbášlaš geavaheamis.

2. Oassebealit fuolahit das, ahte

a. riikkas ráhkaduvvon juridihkalaš áššegirjiid dohkálašvuolta ii dahkkojuvvo duššin beare dainna, ahte dat leat guovlo- dahje unnitlogugillii: dahje

b. oassebeliid gaskka, eatnamis ráhkaduvvon juridihkalaš áššegirjiid dohkálašvuolta ii dahkkojuvvo duššin beare dainna, ahte dat leat guovlo- dahje unnitlogugillii, ja ahte daid galgá sáhttit geavahit duodaštussan goalmát áššeoasálaččaid vuostá, mat eai geavat dáid gielaid, dainna eavtuin, ahte gii dahje geat áššegirji geavahit duodaštussan, almmuhit dan sisdoalu goalmát áššeoasálaččaide: dahje

c. oassebeliid gaskka, eatnamis ráhkaduvvon juridihkalaš áššegirjiid dohkálašvuolta ii dahkkojuvvo duššin beare dainna, ahte dat leat guovlo- dahje unnitlogugillii

3. Oassebealit leat geatnegasat doaimmahit guovlo- dahje unnitlogugielaide buot deataleamos láhkateavsttaid ja daid láhkateavsttaid, mat earenoamážit gusket dáid gielaid geavaheddjiid, juos dat eai leat eará ládje doaimmahuvvon.

Artihkal 10

Hálddahuseiseválddit ja almmolaš bálvalusat

1. Stáhta hálddahusguovlluin, gos guovlo- dahje unnitlogugielat olbmuid lohku vuoigadahtta vuollelis čilgejuvvon doaibmajuid, ja iešgudege giela diliid mielde, oassebealit leat geatnegasat, nu guhkás go dat lea govtolaččat vejolaš.

- a. i. dáhkidit, ahte hálddahuseiseválddit geavahit guovlo- dahje unnitlogugielaid: dahje
- ii. dáhkidit, ahte sin virgeolbmui dat, geat leat dahkamušas álbmogiin, geavahit guovlo- dahje unnitlogugielaid daiguin olbmuiguin, geat váldet sidjiide oktavuoda dákkár gillii
- iii. dáhkidit, ahte guovlo- dahje unnitlogugielat olbmot sáhttet ovdanbuktit njálmálaš dah-

je čálalaš oktavuodaváldimiid ja oázžut daidda vástádušaid dákkár gillii: dahje

iv. dáhkidit, ahte guovlo- dahje unnitlogugielat olbmot sáhttet ovdanbuktit njálmálaš dahje čálalaš oktavuodaváldimiid dákkár gillii: dahje

v. dáhkidit, ahte guovlo- dahje unnitlogugielat olbmot sáhttet lágalaččat ovdanbuktit áššegirjiid dákkár gillii:

b. doaimmahit álbmogii viidát geavahuvvon hálddahusteavsttaid ja skoviid guovlo- dahje unnitlogugielagin dahje guovttegielat veršuvdnan:

c. suovvat hálddahuseiseválddiid ráhkadit áššegirjiid guovlo- dahje unnitlogugillii.

2. Daid báikkálaš dahje guovloeiseválddiid hárrái, geaid hálddahusguovllus guovlo- dahje unnitlogugielat olbmuid lohku vuoigadahtta vuollelis čilgejuvvon doaibmajuid, oassebealit leat geatnegasat suovvat ja/dahje arvvosmahttit:

a. guovlo- dahje unnitlogugielaid geavaheami guovlo- dahje báikkálaš hálddahusas

b. guovlo- dahje unnitlogugielat olbmuid vejolašvuodaid ovdanbuktit njálmálaš dahje čálalaš ohcamušaid dákkár gillii:

c. ahte báikkálaš eiseválddit almmostahttet virggálaš áššegirjiid maiddá áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaide:

d. ahte guovloeiseválddit almmustahttet virggálaš áššegirjiid maiddá áššáigullelaš guovlo- dahje unnitlogugielaide:

e. ahte báikkálaš eiseválddit geavahit iežaset čoaikkinságastallamiin guovlo- dahje unnitlogugielat, goittotge nu, ahte stáhta virggálaš giela(id) lea maiddá lohpi geavahit:

f. ahte guovloeiseválddit geavahit iežaset čoaikkinságastallamiin guovlo- dahje unnitlogugielat, goittotge nu, ahte stáhta virggálaš giela(id) lea maiddá lohpi geavahit:

g. árbevirolaš guovlo- dahje unnitlogugielat báikenamaid geavaheami dahje atnui váldima rievtes hámis, ovtta virggálaš gillii čállojuvvon namaiguin juos lea dárbu.

3. Daid almmolaš bálvalusaid hárrái, maid hálddahuseiseválddit dahje eará olbmot, geat barget sin beales, lágidit, oassebealit leat geatnegasat, dan hálddahusguovllus, gos guovlo- dahje unnitlogugielat geavahuvvojit, iešgudege giela diliid mielde ja nu guhkás go dat lea govtolaččat vejolaš.

a. dáhkidit, ahte guovlo- dahje unnitlogugielat geavahuvvojit bálvalusaid juohkimis:

b. suovvat guovlo- dahje unnitlogugielat olbmuid ovdanbuktit bivdaga ja vuostaiváldit vástádusa dákkár gillii: dahje

c. suovvat guovlo- dahje unnitlogugielat olbmuid ovdanbuktit bivdaga dakkár gillii.

4. Ollašuhhtin várás paragrafaid 1, 2 ja 3 daid mearrádusaid, maid leat dohkkehan, oassebealit leat geatnegasat álggahit cuovvovaš doaibmabi-juin ovttá dahje eanebuid:

a. jorgaleapmi ja dulkon dárbbu mielde

b. dakkár virgeolbmuid ja eará almmolaš bargiid bálkáheapmi ja, juos lea dárbu, skuvlen, mat dasa gaibiduvvojit;

c. guorraseapmi, nu guhkás go lea vejolaš, virgeolbmuid bivdagii beassat bargui hálddahušguv- luid, gos geavahuvvo guovlo- dahje unnitlogugiella, man sii máhttet

5. Oassebealit leat geatnegasat suovvat geavahit dahje váldit atnui guovlo- dahje unnitlogugielat goargguid, go dat, geaidda ášši guoská, dan bivdet.

Artihkal 11

Diehtujuohkingaskoamit

1. Oassebealit leat geatnegasat, guovlo- dahje unnitlogugielat olbmuid várás dain hálddahuš- guovilluin gos dakkár gielat hubmojuvvojit, iešgudege giela diliid mielde ja dan muddui mo eiseválddiin lea, njuolga dahje eahtenjuolga, ovd- dasvástadus, váldi dahje oassi dán suorggis, ja gud- nejahtedettiin diehtujuohkingaskomiid iešmearrideami ja sorjjasmeahtunvuoda:

a. dan muddui mot rádio ja televišuvdna fuola- hit almmolaš bálválusain:

i. dáhkidit unnimustá ovttá guovlo- dahje unnitlogugielat rádiostašuvnna ja TV-kanála ceggema: dahje

ii. arvvosmahttit ja/dahje álkidahttit unni- mustá ovttá guovlo- dahje unnitlogugielat rádiostašuvnna ja TV-kanála ceggema: dahje

iii. fuolahit áššáigulleaš vuogiiguin das, ahte sáddenfitnodagat fáallet guovlo- dahje unnit- logugielat prográmmaid:

b. i. arvvosmahttit ja/dahje álkidahttit unni- mustá ovttá guovlo- dahje unnitlogugielat rádiostašuvnna ceggema: dahje

ii. arvvosmahttit ja/dahje álkidahttit jeavd- dalaš guovlo- dahje unnitlogugielat rádio- prográmmaid sáddema:

c. i. arvvosmahttit ja/dahje álkidahttit unni- mustá ovttá guovlo- dahje unnitlogugielat TV-kanála ceggema: dahje

ii. arvvosmahttit ja/dahje álkidahttit jeavd- dalaš guovlo- dahje unnitlogugielat TV- prográmmaid sáddema:

d. arvvosmahttit ja/dahje álkidahttit guovlo- dahje unnitlogugielat audio- ja audiovisuála bargguid buvttadeami ja juohkima:

e. i. arvvosmahttit ja/dahje álkidahttit unni- mustá ovttá guovlo- dahje unnitlogugielat aviissa ceggema ja/dahje doalaheami: dahje

ii. arvvosmahttit ja/dahje álkidahttit jeavd- dalaš guovlo- dahje unnitlogugielat aviisa- čállošiid almmustuhttima:

f. i. gokčat daid diehtujuohkingaskomiid lassigoluid, mat geavahit guovlo- dahje unnitlo- gugielaid, gos beare lánka addá oktasaš vejo- lašvuoda doarjut diehtujuohkingaskomiid rudalaččat: dahje

ii. geavahit dalaš rudalaš doarjjadoaibmabi- juid maiddá guovlo- dahje unnitlogugielat audio-visuála buvttadeamiide

g. doarjut guovlo- dahje unnitlogugielat journa- listtaid ja eará diehtujuohkinoibmuid skuvlema

2. Oassebealit leat geatnegasat dáhkidit luomusvuoda vuostaiváldit njuolga rádjeriikka rá- dio- ja TV-sáddagiid, maid giella lea seammá go guovlo- dahje unnitlogugiella dahje sullalagaid dainna, eaige galgga vuostálastit rádjeriikka dak- kár rádio- ja TV-sáddagiid sirddasáddemiid, mat leat dakkár gillii. Dat leat maiddá geatnegasat dáhkidit, ahte ovdanbuktinluomusvuhtii ja luo- mus diehtujohtimii eai biddjo ráddjehusat čallo- juvnon preassas, man giella lea seammá go guovlo- dahje unnitlogugiella dahje sullalagaid dainna. Ovdalis namuhuvvon luomusvuodat sáhttet, dasgo dat mielddisbuktet geatnegasvuodaid ja ovddas- vástádusaid, šaddat dakkár formalitehtaid, eavt- tuid, ráddjehusaid dahje ránggaštusaid vuložin, maid lánka mearrida ja mat leat nátionála dorvvolašvuoda, rájiid riikkumeahtunvuoda dahje almmolaš dorvvolašvuoda dáfus vealta- meahtumat demokrátalaš servodagas, caggan várás ráfehisuoda dahje riikkosiid, suodjalan várás dearvvašvuoda ja morála dahje earáid beag- gima ja nama dahje vuoigatvuodaid, eastadan várás luohttamušvuloš dieđuid iktima dahje seail- luhan várás duopmostuoluid árvoválldi ja beale- hisvuoda.

3. Oassebealit leat geatnegasat dáhkidit, ahte guovlo- dahje unnitlogugielat olbmuid beroštu- miin lea ovddastus dahje ahte dat váldojuvvojit vuhtii dain orgánain, mat soitet cegejuvvor daid lágaid mielde, mat dáhkidit diehtujuohkingask- omiid luomusvuoda ja mánggahámatvuotta.

Artihkal 12

Kultuvradoaimmat ja -lágádusat

1. Kultuvralágádusaid ja -doaimmaid hárrái — earenoamážit girjerájuid, videogirjerájuid, kultuv- raguovddážiid, museaid, arkiivvaid, akademii-

jaid, teahteriid ja filbmateahteriid sihke girjjálaš barggaid ja filbmabuvttadeami, kultuvraalmone-miid álbmohámiid, festiválah ja kultuvraealáhusaid, daid siste earret earáid odđa teknologii ja geavaheami hárrái — oassebealit leat geatnegasat dan guovllus, gos dakkár gielat geavahuvvojit. ja nu guhkás, go eiseváldiin lea ovddasvástáduš, váldi dahje oassi dán suorggis:

a. arvosmahttit ovdanbuktinhámiid ja álgagiid, mat leat mihtilmasat guovlo- dahje unnitlogugielaid, ja ovddidit daid sierralágáš vugiid, maiguin dáidda gielaid buvttaduvvon barggaid sáhtta lahkoni:

b. ovddidit daid sierralágáš vugiid, maiguin guovlo- dahje unnitlogugielaid buvttaduvvon barggaid sáhtta lahkoni eará gillii, veahkehettiin ja gárgedettiin jorgaleami, dubbema, mañnesynkroniserema- ja tekstendoaimmaid:

c. ovddidit eará gielaid buvttaduvvon barggaid lahkoneami guovlo- dahje unnitlogugielaid veahkehettiin ja gárgedettiin jorgaleami, dubbema, mañnesynkroniserema- ja tekstendoaimmaid:

d. sihkkarastit, ahte dat orgánat, main lea ovddasvástáduš sierralágáš kultuvradoaimmaid lágideamis dahje doarjumis, váldet doarvái bures vuhtii guovlo- dahje unnitlogugielaid ja -kultuvraid geavaheami guoskevaš dieđu dain doaimmain, maid dat álggahit dahje dorjot:

e. ovddidit doaimbajiid, mat sihkkarastet, ahte dain orgánain, main lea ovddasvástáduš sierralágáš kultuvradoaimmaid lágideamis dahje doarjumis, leat geavahusas olbmot, geat ollásit hálddašit áššáigullevaš guovlo- dahje unnitlogugielaid ja dasa lassin maidái eará álbmoga giela(id):

f. arvosmahttit dihto guovlo- dahje unnitlogugielaid geavaheddjiid ovddasteddjiid oassálastit njuolga lágádušaid ásahepmái ja kultuvradoaimmaid plánemii.

g. arvosmahttit ja/dahje álkidahttit dakkár orgána dahje orgánaid ceggema, main lea ovddasvástáduš čoaggit, seailuhit kopii ja ovdanbuktit dahje almmustuhttit barggaid, mat leat buvttaduvvon guovlo- dahje unnitlogugielaid:

h. juos lea dárbu, johttáhit ja/dahje ovddidit ja ruhtadit jorgalanbálvalusaid ja tearbmadutkama, earenoamážit doalahán ja gárgen várás áššáigullevaš hálddahušlaš, gávppálaš, ekonomalaš, sosiála, teknihkalaš dahje juridihkalaš terminologii ja iešgudege guovlo- dahje unnitlogugillii.

2. Eará guovilluid hárrái go daid, main guovlo- dahje unnitlogugielaid árbevirolaččat geavahit, oassebealit leat geatnegasat, juos guovlo- dahje unnitlogugielat olbmuid lohku dan vuoigadahtta, suovvat, arvosmahttit ja/dahje ásahtit áššáigulle-

vaš kultuvradoaimmaid ja -lágádušaid dan mielde mii daddjojuvvo ovddit paragrafas.

3. Oassebealit leat geatnegasat kultuvrapolitikaset olgoriikkas ovddidettiin fuolahit guovlo- dahje unnitlogugielain ja dain kultuvrrain, maid dat speadjalastet.

Artihkal 13

Ekonomalaš ja servodateallin

1. Ekonomalaš ja servodatdoaimmaid hárrái oassebealit leat geatnegasat oppa riikkas:

a. sihkkut lánkaaddimis juohke mearrádusa, mii gieldá dahje ráddje vuoiggaláš sivaidda haga guovlo- dahje unnitlogugielaid geavaheami áššegirjjiin, mat čatnasit ekonomalaš ja servodateallimii, earenoamážit bargosoahpamušaide, ja teknihkalaš áššegirjjiin dego buktagiid ja installašuvnnaid geavahanrávvagiin:

b. gieldit váldimis mielde fitnodagaid siskkáldas mearrádusaid ja priváhta áššegirjjiide cealkagiid, mat hehttejit dahje ráddjejit guovlo- dahje unnitlogugielaid geavaheami, goittotge seamma giela geavaheddjiid gaskkas:

c. vuostálastit geavadiid maid ulbmilin lea headuštut guovlo- dahje unnitlogugielaid geavaheami ekonomalaš ja servodatdoaimmaid oktavuodas:

d. ovddidit ja/dahje arvosmahttit guovlo- dahje unnitlogugielaid geavaheami eará vugiiguin go mot bajábeale vuolleparagrafain lea čilgejuvvon.

2. Ekonomalaš ja servodatdoaimmaid hárrái oassebealit leat geatnegasat dan guovllus, gos guovlo- dahje unnitlogugielat geavahuvvojit, dan muđui go eiseváldiin lea ovddasvástáduš ja nu guhkás go dat lea govttoláččat vejolaš:

a. váldit finánsa- ja bänkomearrádusaidaset mielde njuolggadusaid mat suvvet, dakkár doaimbajiiguin, mat čuvvot gávpegeavada, guovlo- dahje unnitlogugielaid geavaheami máksingohččosiid (šeahkaid, veaksiliid ded.) dahje eará finánsaáššegirjjiid ráhkadeamis, dahje, go dat lea heivvolaš, dákkitit dakkár njuolggadusaid ollašuvvama:

b. organiseret doaimmaid dain ekonomalaš ja servodat sektoriin, mat leat sin njuolggokontrolla vuložat (almmolaš sektor) ovddidan várás guovlo- dahje unnitlogugielaid geavaheami

c. dákkitit, ahte sosiála fuolahaniinstitušuvnna dego buohcevesut, boarrásiidsiidat ja guossevesut addet vejolašvuoda vuostáiváldit ja dikšut dakkár guovlo- dahje unnitlogugielat olbmuid iežaset gillii, geat dárbbasit divššu heajos dearvvašvuoda, alla agi dahje eará sivaidda dihte:

d. sihkkarastit heivvolaš vugiiguin, ahte maiddái guovlo- dahje unnitlogugielat dorvvo-lašvuodarávvagat leat oažžumis:

e. fuolahit, ahte ovddasvástideaddji eiseválddiid diedáhusat, mat gusket geavaheddjiid vuoigatvuodaid, leat oažžumis guovlo- dahje unnitlogugielaide.

Artihkal 14

Rádjerashtildeaddji oktavuodat

Oassebealit leat geatnegasat:

a. geavahit dálá guovtti- dahje mánggaid-gaskasaš soahpamušaid, mat čatnet sin stáhtaide, main seamma giella geavahuvvo identihkalaš dahje sulastahtti hámis, dahje juos lea dárbu, oaččuhit dakkár soahpamušaid, nu ahte dat ovddidit oktavuodaid seamma giella hubmiid gaskkas soahpamušriikkain kultuvrra, oahpahusa, diedáhusa, fidnomáhttáhusa ja joatkašuvvi skuvlema surggiin:

b. áikidahttit ja ovddidit oktasašbarggu rájiid rastá guovlo- dahje unnitlogugielaid ávkin, earenoamážit dakkár guovlo- dahje báikkálaš eiseválddiid gaskkas, geaid hálddahusguovllus geavahit seamma giella identihkalaš dahje sullalas hámis.

NJEALJÁT OASSI

VUO ĐDOGIRJJI GEAVAHEAPMI

Artihkal 15

Áigodatdiedáhusat

1. Oassebealit galget áigodagaid mielde ovdanbuktit Eurohpárádi váldočállái, nu mot Ministtar-komitea nanne, diedáhusa dan politihkas, man sii leat čuvvon dán vuodđogirjji nuppi oasi mielde, ja dain doaibmabijuin, maid sii leat álggahan ollašuhit daid vuodđogirjji goalmát oasi njuolggadusaid, maid sii leat dohkkehan. Vuosttaš diedáhusa galgá ovdanbuktit jagi geažes das, go vuodđogirji lea bohtán fápmui áššáigullelaš oassebeali guovdu, eará diedáhusaid golmma jagi gaskkaid vuosttaš diedáhusa maŋgil.

2. Oassebealit galget almmustuhttit diedáhusaideaset.

Artihkal 16

Diedáhusaid dutkan

1. Eurohpárádi váldočállái artihkkala 15 mielde ovdanbuktojuvvon diedáhusaid galgá dutkat

áššedovdikomitea, mii lea čohkkejuvvon artihkkala 17 mielde.

2. Orgánat ja ovtastumit, mat lea lágalaččat vuodduvuvvon oassebealleriikkas, sáhttet giddet áššedovdikomitea fuomašumi áššiide, mat gusket daid geatnegasvuodaid, maid dat oassebealleriika lea dovddastan dán vuodđogirjji goalmát oasi mielde. Maŋgil go lea dihtoštan oassebealleriikkas, áššedovdikomitea sáhtta váldit vuhtii daid dieđuid ráhkadettiin vulobealde goalmát paragrafas lagabut čilgejuvvon diedáhusa.

3. Daid diedáhusaid, mat leat lagabut čilgejuvvon vuosttaš paragrafas, ja dieđuid vuodul, main lea sáhka nuppi paragrafas, ráhkada áššedovdikomitea diedáhusa ministtarkomiteai. Dán diedáhusa mieđuštit kommentárat, maid oassebealit leat ávžžuhusa mielde addán ja man ministtarkomitea sáhtta almmustahttit.

4. Goalmát paragrafas lagabut čilgejuvvon diedáhus galgá sisttis doallat earenoamážit áššedovdikomitea evttohusaid ministtarkomiteai, mat gusket daid ávžžuhusaid válmmaštallama, maid ministtarkomitea dárbbu mielde addá ovttá oassebeallái dahje eanebuidda.

5. Eurohpárádi váldočállái galgá ovdanbuktit parlameantačoahkkimii guovtti jagi dárkilis diedáhusa dán vuodđogirjji geavaheami birra.

Artihkal 17

Áššedovdikomitea

1. Áššedovdikomiteai gullá iešgudege oassebealis okta lahttu, gean ministtarkomitea namma-da daid rievttuid vuoiggalaš, rehálaš ja dán vuodđogirjji áššiin gelbbolaš olbmuid listtus, geaid áššáigullelaš oassebeali lea válljen.

2. Komitea lahttu galget nammaduvvot guđa jagi áigodahkii, ja sin galgá sáhttit nammadit oddasis. Juos lahttu ii sáhte leat mielde áigodaga loahpa rádjai, su sadjai nammaduvvo odda lahttu daid vugiid mielde, mat leat ášahuvvon vuosttaš paragrafas, ja sadjai boahtti lahttu galgá deavdit iežas ovddasmanni virgeáigodaga.

3. Áššedovdikomitea dohkkeha meannudannjuolggadusaid. Dan čállibálvalusain fuolaša Eurohpárádi váldočállái.

VIDAT OASSI

LOAHPPAMEARRÁDUSAT

Artihkal 18

Dán vuodđogirjji sáhttet Eurohpárádi lahttoriikkat vuolláičállit. Dan sáhtta ratifiseret, dovddastit

dahje dohkkehit. Ratifiseren-, dovddastan- dahje dohkkehanášsegirjiid galgá buktit Eurohpárádi válđočállái seailluheapmái.

Artihkal 19

1. Dát vuodđogirji bohtá fápmui dan mánu vuosttaš beaivvi, mii álgá maŋŋilgo golmma mánu áigodat lea gollan dan beaivvis, go lahttoriikkain vihtta leat gávccinuppelogát artihkkala vugiid mieide almmuhan iežaset leat geatnegasaid čuovvut vuodđogirji.

2. Daid lahttoriikkaid buohta, mat maŋŋil ovdanbuktet iežaset guorraseami dan geatnegasvuodaide, vuodđogirji bohtá fápmui dan mánu vuosttaš beaivvi, mii álgá maŋŋilgo golmma mánu áigodat lea gollan dan beaivvis, go ratifiseren-, dovddastan- dahje dohkkehanášsegirji lea buktojuvvon seailluheapmái.

Artihkal 20

1. Dán vuodđogirji fápmui bohtima maŋŋil sáhtá Eurohpárádi ministarkomitea dáhttu man beare eará riikka, mii ii leat Eurohpárádi lahttu, searvat dán vuodđogirjái.

2. Iešgudege searvi riikka buohta vuodđogirji bohtá fápmui dan mánu vuosttaš beaivvi, mii álgá maŋŋilgo golmma mánu áigodat lea gollan dan beaivvis, go searvanášsegirji lea buktojuvvon seailluheapmái Eurohpárádi válđočállái.

Artihkal 21

1. Iešguhtege riika sáhtá vuolláičállima oktavuodas dahje go ratifiseren-, dovddastan- dahje dohkkehanášsegirji buktojuvvo seaillu-

heapmái, dahkat ovttá dahje eanet várrehusaid dán vuodđogirji čihččet artihkkala paragrafaide 2—5. Eará várrehusat eai leat vejolaččat.

2. Iešguhtege soahpamušriika, mii lea dahkan várrehusa ovddit paragrafa mieide, sáhtá geassit dan ruovttoluotta ollásit dahje oasi mieide Eurohpárádi válđočállái čujuhuvvon almmuhusain. Ruovttoluotta geassin bohtá fápmui dan beaivvi, go válđočállái lea ožžon dakkár almmuhusa.

Artihkal 22

1. Iešguhtege oassebealli sáhtá cealkit eret dán vuodđogirji Eurohpárádi válđočállái čujuhuvvon almmuhusain.

2. Eret cealkin bohtá fápmui dan mánu vuosttaš beaivvi, mii álgá maŋŋilgo guda mánu áigodat lea gollan dan beaivvis, go válđočállái lea vuostáiváldán almmuhusa.

Artihkal 23

Eurohpárádi válđočállái almmuha Eurohpárádi lahttoriikkaide ja iešgudege riikii, mii lea searvan dán vuodđogirjái, dán áššiin:

a. iešguhtege vuolláičállin:

b. iešgudege ratifiseren-, dovddastan- dahje dohkkehanášsegirji seailluheapmái buktin:

c. iešguhtege beaivemearri, goas dát vuodđogirji bohtá fápmui artihkkaliid 19 ja 20 mieide:

d. iešguhtege vuostáiváldojuvvon almmuhus goaimmát artihkkala nuppi paragrafa mearrádušaid geavaheamis:

e. iešguhtege eará doaibma, almmuhus dahje diedáhus, mii guoská dán vuodđogirjái

Käännöksen oikeaksi todistaa

14.9.-98

Irma Laiti

IRMA LAITI

VIRALLINEN KÄÄNTÄJÄ